

RadboudRechten

MAGAZINE VOOR ALUMNI VAN DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

Radboud Universiteit

Colofon

'Radboud Rechten' is een uitgave van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit en wordt verspreid onder alumni en masterstudenten van de faculteit.

Redactie

Myrthe Bronsdijk
Natascha Heyster
Anouk Kerkhof
Jurjen Simmelink
Machiel van Zanten
Antal Putman
(eindredacteur)

Redactieraad

Steven Bartels
Paul Bovend'Eert
Marianne van den Bosch
Louk Hermans-Brand
Corjo Jansen

Ontwerp

Gloedcommunicatie
Nijmegen

Fotografie

Dick van Aalst
Joeri Borst
Duncan de Fey
Siebe Swart
ANP foto

Druk

DPN Rikken Print

Informatie

Heeft u een vraag over activiteiten voor alumni of wilt u reageren op dit magazine? Stuur dan een e-mail naar alumni-officer Anouk Kerkhof: alumni@jur.ru.nl.

Dit magazine is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

vooraf

Het moest er helaas toch een keer van komen, het afscheid van prof. mr. S.C.J.J. (Bas) Kortmann van de faculteit. Dit gebeurt op vrijdag 29 september a.s. Vandaar zijn foto op de cover van dit nummer van ons alumnimagazine. Bas is maar liefst 37 jaar aan de Nijmeegse rechtenfaculteit verbonden geweest, eerst als wetenschappelijk medewerker Burgerlijk recht (1973-1977) en daarna als hoogleraar Burgerlijk recht (1984-2017). In de tussentijd was hij advocaat te Nijmegen op het kantoor dat toen nog Dirkzwager Kroeskamp heette (1977-1984). Aan de faculteit volgde hij als hoogleraar prof. mr. W.C.L. van der Grinten op. Dit was zeker geen gemakkelijke taak. Van der Grinten had immers een grote naam en faam op het gebied van het burgerlijk recht en het ondernemingsrecht opgebouwd, niet alleen in Nijmegen, maar ook daarbuiten. Ook vanuit de politiek was hij bekend. Zo was hij de allereerste staatssecretaris, en wel van Economische Zaken, in het kabinet-Drees/Van Schaik (1949-1951) en informateur tijdens de kabinetsformatie van 1977, die leidde tot het kabinet-Van Agt/Wiegel. En dan mag je als jong jurist van nog maar 33 jaar een coryfee als Van der Grinten opvolgen! Voorwaar geen sinecure! Maar achteraf kunnen wij zonder enige aarzeling concluderen dat Bas met vlag en wimpel is geslaagd. Hij kan zonder meer worden toegevoegd aan het lijstje van de grootste hoogleraren die onze faculteit heeft voortgebracht op het gebied van het (internationaal) privaatrecht: Van der Heijden, Petit, Van der Grinten, Maeijer, Struycken, Luijten en Van Mourik (ook het ondernemingsrecht en het notariële recht begrijp ik onder het privaatrecht). Bas is voor de faculteit van zeer grote betekenis geweest. Hij heeft aan de wieg gestaan van het voor onze faculteit zo belangrijke commerciële, dus ondernemingsgerichte, privaatrecht. Zijn loopbaan wordt in het hoofdartikel van dit nummer geschetst. Zelf had ik het voorrecht met Bas samen te werken vanaf 1 juli 1985, toen ik van de sectie Notarieel recht overstapte naar de sectie Burgerlijk recht. Tot 1 oktober 1995, toen ik zelf tot hoogleraar werd benoemd, ben ik onder zijn verantwoordelijkheid werkzaam geweest als universitair (hoofd)docent Burgerlijk recht. Deze tien jaren zijn voor mij zeer leerzaam en waardevol geweest, ook in de privésfeer.

De samenwerking is in die lange periode en ook daarna altijd uitstekend geweest. Persoonlijk ben ik hem veel dank verschuldigd. Bas werd met ingang van 10 mei 2007 benoemd tot rector magnificus van de Radboud Universiteit. Bij deze gelegenheid kreeg hij de bundel 'Fiduciaire verhoudingen' aangeboden (gepubliceerd als deel 41 in de onvolprezen Serie Onderneming en Recht, Deventer: Kluwer 2007). Mijn bijdrage aan dit 'libellus amicorum' heb ik afgesloten met een persoonlijk woord (p. 185). Ik schreef toen dat de Nijmeegse universiteit zich geen betere kandidaat voor het rectoraat had kunnen wensen. Ook die verwachting heeft Bas volledig waargemaakt. Ik voegde in 2007 hieraan toe dat, toen hij decaan van de faculteit was (1998-2001), hij veel veranderingen op het gebied van onderwijs en onderzoek in gang heeft gezet en dat deze veranderingen evenzeer verbeteringen zijn gebleken. Op universitair niveau heeft hij hetzelfde gedaan. Ik herhaal hier wat ik ook toen al schreef: hij is een ware duizendpoot met een indrukwekkend aantal wetenschappelijke publicaties, die zijn wetenschappelijk werk weet te combineren met een groot aantal nevenfuncties binnen en buiten de universiteit. Ook mijn hoop en mijn verwachting dat hij ondanks de drukke jaren van het rectoraat wetenschappelijk actief zal blijven, zijn ruimschoots uitgekomen. Bas, wij zullen jou nog vaak op de faculteit tegenkomen, maar dan als emeritus hoogleraar Burgerlijk recht. Het ga jou in alle opzichten goed, maar vooral in jouw 'family life' en 'private life' met Margreet, je kinderen en je kleinkinderen!

*André Nuytinck,
alumnidecaan*

Inhoud

3	In the picture	10	Onderzoek
4	Alumni-activiteiten	12	Postacademisch
6	Nieuws	14	Ward Möhlmann
8	Bas Kortmann	16	Onderwijs-golfdag
		18	Carla Sieburgh

in the picture

Alumnireis naar Rome: gaat u mee?

In 2018 bestaat de faculteit 95 jaar. Deze respectabele leeftijd viert de faculteit onder meer door een speciale alumnireis te organiseren in een omgeving waarin oudheid centraal staat: Rome.

Deze reis heeft als thema 'Roma caput mundi' en maakt u onder leiding van Corjo Jansen, hoogleraar Rechtsgeschiedenis en Burgerlijk recht. Zijn expertise betreft het Romeinse recht, de 18^e-, 19^e- en 20^e-eeuwse privaatrechtsgeschiedenis, de geschiedenis van het arbeidsrecht en het recht in de Tweede Wereldoorlog. De reis vindt plaats van 3 tot 6 mei. U woont lezingen bij in de statige villa

van het KNIR, het Koninklijk Nederlands Instituut Rome. Al ruim honderd jaar vervult het KNIR een brugfunctie tussen de Nederlandse universiteiten en de academische wereld in Italië. Onder leiding van gidsen bezoekt u verder het Palatijn, Forum Romanum, Pantheon, Capitolijnse musea, de Basilica di Santa Maria Maggiore, Basilica di Santa Prassede, het Palazzo Massimo alle Terme, Galleria Borghese en Trastevere. Een geweldig programma in een prachtige stad voor alumni die van geschiedenis, kunst en cultuur houden. **Interesse? Stuur een e-mail naar alumni@jur.ru.nl.**

alumni-activiteiten

Van der Grintenlezing door Bas Kortmann

Op vrijdag 29 september om 16.15 uur verzorgt hoogleraar Burgerlijk recht Bas Kortmann de Van der Grintenlezing met als titel: 'Het faillissement, een paradijs voor banken'. Deze lezing vormt tevens zijn afscheidscollege. U bent van

harte welkom deze lezing bij te wonen. De zitting en de receptie vinden plaats in De Vereniging te Nijmegen. U kunt zich aanmelden via de website www.ru.nl/kortmann. Na aanmelding ontvangt u enkele dagen voor de zitting een toegangsbewijs. Op vertoon hiervan heeft u toegang tot de zaal.

Internationale alumni keren terug

Tien jaar geleden studeerden Stephen Rees, Rene van Münster, Tomas Nilsson Rofes, Danielle Po, Alasadair Taylor, Andrew Vinell en Robert Eriksson samen een semester aan de faculteit in het kader van het Socrates uitwisselingsprogramma. De studenten, uit verschillende landen, hielden sinds het studiejaar 1996-1997 contact met elkaar en troffen elkaar afgelopen juni weer in het Nijmeegse. Zij kregen een rondleiding door het Grotiusgebouw en over de campus.

Lezingenreeks 'Achter de schermen' bij Slot Loevestein

Slot Loevestein ligt op een unieke plek in een oer-Hollands rivierenlandschap. Het slot heeft een militaire functie gehad, als gevangenis en als onderdeel van de Hollandse Waterlinie. Voor juristen is het slot vooral bekend vanwege de ontsnapping van de bekendste Nederlandse rechtsgeleerde Hugo de Groot. Tot zijn beroemdste werken behoren 'Mare Liberum' (over het recht van de vrije zee) en 'De Iuri Belli ac Pacis' (over het recht van oorlog en vrede). Op deze markante plek organiseert de faculteit op 14 juni een 'Achter de schermen'-lezing. In het voormalige wapenarsenaal woont u een lezing bij van Ben Vermeulen (hoogleraar en Lid van de Raad van State) over Hugo de Groot. Daarna houdt de museumconservator een lezing. Aansluitend krijgt u een rondleiding. Na afloop wordt een borrel geschonken aan de prachtige slotgracht. Meer info over deze en andere lezingen in de reeks: www.ru.nl/rechten/achterdeschermen

Actualiteitencursussen op 6 oktober

Op vrijdagmiddag 6 oktober bent u van harte welkom bij de actualiteitencursussen die exclusief voor alumni worden aangeboden. Na de cursussen is er volop gelegenheid om met elkaar bij te praten tijdens een gezellige borrel in het Cultuurcafé. U kunt kiezen uit een publiekrechtelijke dan wel civielrechtelijke cursus. Voor slechts 95 euro behaalt u drie PO-punten, krijgt u onderwijs van een van onze topdocenten en kunt u oud-studiegenoten weerzien op de campus.

Verbintenissenrecht (3 PO NOvA/ KNB)

Aan de hand van recente jurisprudentie van de Hoge Raad behandelt Hanneke Spath diverse leerstukken uit het verbintenissenrecht. De besproken leerstukken zijn gebaseerd op hetgeen in de rechtspraak aan de orde is geweest tijdens het afgelopen jaar.

Hanneke Spath is sinds 2012 hoogleraar Burgerlijk recht. Naast haar wetenschappelijke functie is zij onder meer rechter-plaatsvervanger van de Rechtbank Gelderland, lid van de boekenraad van uitgeverij Ars Aequi en medewerker van het Tijdschrift voor Burgerlijk recht.

Strafrecht (3 PO NOvA)

In deze cursus staan actualiteiten in wetgeving en jurisprudentie op het terrein van het materieel strafrecht en het strafprocesrecht centraal. Zowel de rechtspraak van de Hoge Raad als die van het EHRM komt aan de orde. De cursus wordt verzorgd door Piet Hein van Kempen en Masha Fedorova.

Piet Hein van Kempen is hoogleraar Straf- en Strafprocesrecht. Hij is tevens raadsheer-plv. van het Gerechtshof te 's Hertogenbosch en Secretaris-Generaal van de International Penal and Penitentiary Foundation (IPPF).

Masha Fedorova is universitair hoofddocent Straf- en Strafprocesrecht en doceert in alle fasen van de studie.

Bestuursrecht (3 PO NOvA)

Tijdens de Actualiteitencursus Bestuursrecht, in het bijzonder Omgevingsrecht behandelt mr. Tycho Lam de actuele ontwikkelingen in het bestuursrecht en het omgevingsrecht. Het accent ligt op recente rechtspraak, maar ook de stand van zaken omtrent de Omgevingswet wordt behandeld.

Tycho Lam werkt als docent/onderzoeker bij de sectie Bestuursrecht en is daarnaast als partner-advocaat verbonden aan Hekkelman Advocaten & Notarissen. Hij is gespecialiseerd in het publiek- en privaatrechtelijke omgevingsrecht.

Tijd: 13.30-17.00 uur
Locatie: Collegezalencentrum
Kosten: 95 euro (incl. studiemateriaal, parkeerkaart, borrel en broodje na de cursus)
Aanmelden: www.ru.nl/rechten/actualiteitencursus

Agenda

12 september	Actualiteitencursus Agrarisch recht	19 april	Alumniborrel Amsterdam
22 september	Symposium 'Veertig jaar Beklagrecht'	3-6 mei	Alumnireis Rome
29 september	Afscheidscollege/Van der Grintenlezing door Bas Kortmann	18 mei	Actualiteitencursussen voor alumni
6 oktober	Actualiteitencursussen voor alumni	14 juni	Lezingenreeks Achter de schermen: Slot Loevestein
3 november	Lezingenreeks Achter de schermen: synagoge Arnhem	15 juni	Onderwijs-golfdag

Nieuw instrument voor aanpak faillissementsfraude

Op 1 juni nam minister Blok van Veiligheid en Justitie de eerste 'Landelijke Leidraad afwikkeling (fraude-)faillissementen' in ontvangst uit handen van Tineke Hilverda, scheidend bijzonder hoogleraar Faillissementsfraude. De nieuwe Leidraad geeft curatoren praktische handvatten om deze fraudegevallen snel te traceren en aan te pakken.

Recent onderzoek bevestigt dat bij een derde van alle faillissementen in Nederland sprake is van fraude. De afgelopen zes jaar is veel gedaan om faillissementsfraude op de kaart te zetten en een effectieve aanpak van de grond te krijgen. Met resultaat: "Het wordt inmiddels algemeen erkend dat faillissementsfraude een groot en ondermijnd probleem is", zegt Hilverda.

Hilverda was nauw betrokken bij het wetgevings-traject dat werd gestart om de bestrijding gemakkelijker te maken. Op 1 juli werd dit traject afgerond. Er zijn nieuwe strafbepalingen en duidelijke verplichtingen voor gefailleerden en hun bestuurders. Verder is er een bestuursverbod voor frauderende bestuurders en krijgen curatoren expliciet een fraude-signalerende taak. Het is de derde wet binnen een jaar tijd die de fraudebestrijding moet vergemakkelijken. Een goede ontwikkeling volgens Hilverda.

"Er is op wetgevend terrein de laatste jaren veel gebeurd, de politiek en de ministers van Veiligheid en Justitie hebben dat heel goed opgepakt."

Hilverda voegt een instrument toe dat zij in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft ontwikkeld samen met een werkgroep van ervaren curatoren, rechter-commissarissen in faillissementen en forensisch accountants. Ook de Belastingdienst, het Openbaar Ministerie, de FIOD, de politie, enkele banken en het Ministerie van Veiligheid en Justitie hebben hiervoor een inbreng geleverd. "Ik wilde graag een praktische handleiding maken voor curatoren. Praktische handvatten over hoe zij effectief fraude kunnen traceren en de schade ongedaan kunnen maken. Welke hulp en steun kunnen andere functionarissen en organisaties hen hierbij verlenen? Een platform om kennis en ervaringen te delen. Doel is om de schadelijke effecten van faillissementen te verminderen en fraude en onverantwoord ondernemerschap beter aan te pakken. Een duidelijke handleiding is zeker nodig nu de curatoren expliciet een centrale plaats krijgen bij het opsporen van deze fraude."

Hoewel dus flinke stappen zijn gemaakt, moet er volgens Hilverda in de uitvoering nog flink

wat gebeuren. Ze noemt enkele noodzakelijke maatregelen. "Onder de honderdduizend euro ligt de opsporingstaak nu bij de politie, maar die missen de capaciteit en deskundigheid." Volgens Hilverda moet dat anders en moet de opsporende taak geheel naar de FIOD en de specialistische parketten. Daarnaast krijgt de curator nu dus expliciet een fraudesignalerende taak, maar het is nog niet altijd mogelijk om een voorschot te krijgen voor de uren die hij of zij maakt als er sprake lijkt van fraude en kans is op herstel van de schade. Dat wringt en moet snel anders worden, meent Hilverda. Op nog een belangrijk punt vindt ze dat er acuut actie moet komen. "Er zijn meer dan veertig bekende veelplegersnetwerken in Nederland, en die 'fraudekraan' staat dagelijks wagenwijd open. Het kost de samenleving vele honderden miljoenen per jaar. Ongelooflijk dat we daar als samenleving zo weinig aan doen." Volgens Hilverda moet er een landelijk bestrijdingsplatform worden opgericht waarin wordt samengewerkt om die veelplegers verder crimineel handelen te beletten.

nieuws

Handreiking voor bedrijven over cybersecurity

Bedrijven doen nog te weinig aan digitale veiligheid. OO&R-onderzoekers Corjo Jansen, hoogleraar Rechtsgeschiedenis en Burgerlijk recht, en Pieter Wolters, universitair docent Burgerlijk recht, schreven voor de Cyber Security Raad een handreiking voor bedrijven. De handreiking bevat een overzicht van de belangrijkste juridische zorgplichten voor bedrijven op het gebied van cybersecurity en de belangrijkste handvatten om deze plichten in te vullen. De handreiking is te downloaden op de website van de Cyber Security Raad.

Nijmeegse teams succesvol bij pleitwedstrijden

In het voorjaar van 2017 hebben verschillende teams uit Nijmegen een eerste plaats behaald bij nationale pleitwedstrijden. Zo won het rechtbankteam van het Nijmeegs pleitgenootschap Rota Carolina de Nationale Pleitmarathon (NPM). Het team van N.C.S.V. Dr. Nico Muller behaalde de titel 'Winnaar der Nationale Strafpleit Competitie 2017'. En ook de pleitwedstrijd van de Nederlandse Vereniging van Europees Recht werd gewonnen door het team uit Nijmegen.

Roel Schutgens en Bob Assink 'Docenten van het Jaar 2017'

Hoogleraar Algemene rechtswetenschap Roel Schutgens is door studenten verkozen tot de beste hoorcollegedocent van 2017. Docent Bestuursrecht Bob Assink werd verkozen tot de beste werkgroepdocent. Dat werd bekend gemaakt tijdens de facultaire Zomerborrel op 29 juni. In 2016 wonnen Schutgens en Assink eveneens de 'Docenten van het jaar'-verkiezing.

420 eerstejaars bij Introductie Rechten

Voor alle studenten die komend jaar aan de Radboud Universiteit gaan studeren ging op zondag 20 augustus de introductieweek van start. Dit jaar namen 420 eerstejaars rechtenstudenten deel aan de 'Intro'. Tijdens deze week maakten zij kennis met alle facetten van het studentenleven: studie, sport, cultuur, verenigingen en feesten.

Universitair nieuws

Gebaren stimuleren taalontwikkeling bij Downsyndroom

Kinderen met Downsyndroom hebben vaak een vertraagde taalontwikkeling, zowel in het begrijpen als het uiten van taal. Zeker in de eerste jaren gebruiken ze veel ondersteunende signalen zoals gebaren. Gedragsonderzoeker Stijn Deckers laat zien dat deze gebaren de taalontwikkeling ondersteunen en pleit voor veel meer aandacht voor alternatieve communicatievormen.

Gebedenboek Maria van Gelre geheel online beschikbaar

Het beroemde gebedenboek van Maria van Gelre is nu in zijn geheel online beschikbaar. Iedereen kan het totale gebedenboek digitaal doorbladeren op hoge resolutie, inclusief alle verluchtingen. In 2015 werden de restauratie en digitalisering succesvol gecrowdfund door letterkundige Johan Oosterman.

Toenemend aantal exotische planten en dieren bedreiging voor biodiversiteit

Volgens Rob Leuven, hoogleraar Invasiebiologie, moet Nederland meer investeren in de bestrijding van exotische planten en dieren. Europa kent 12.000 exotische planten, dieren en schimmels, waarvan 10 tot 15 procent zich snel verspreidt en grote schade veroorzaakt aan ecosystemen en biodiversiteit. Ruim honderd daarvan komen ook in Nederland voor.

De mondige werknemer en zijn politieke gedrag

Het klassieke idee is dat vooral opvoeding en scholing het politieke gedrag van mensen vormt. Agnes Akkerman, hoogleraar Arbeidsmarkt Instituten en Arbeidsrelaties, liet in haar oratie een andere invalshoek zien: de ervaringen met mondigheid als werknemer. Ze gaat onderzoeken hoe positieve en negatieve reacties op mondigheid van zowel leidinggevende en collega's doorwerken in politieke gedrag en politieke voorkeuren.

Meer Radboud-nieuws: www.ru.nl

Bas Kortmann:

“Pas als je in het water springt, weet je of je de zwemslagen goed geleerd hebt”

Na 33 jaar neemt Bas Kortmann afscheid van faculteit en universiteit. In die periode was hij decaan, rector, maar bovenal een gezichtsbepalende hoogleraar. Een gesprek over zijn keuze voor de rechtenstudie, het familiegevoel bij de faculteit, het eredoctoraat voor Angela Merkel en het vertrouwen in de wetenschappers.

Bijna was hij in 1990 al vertrokken. Ien Dales, toenmalig minister van Binnenlandse Zaken, belde op een zaterdagmiddag om Kortmann te polsen voor het gouverneurschap van Limburg. Hij bedankte vriendelijk. Maar Den Haag bleef bellen “en uiteindelijk heb ik na veel vijven en zessen ja gezegd”. Volgens Dales was Kortmanns benoeming een formaliteit. Maar het kabinet schoof de beslissing voor zich uit. Reden voor Kortmann om weer te gaan twijfelen. “Na een weekend goed nadenken, heb ik premier Lubbers gebeld en gezegd: ik ben niet meer beschikbaar. Achteraf gezien een goede beslissing. Ik zou als gouverneur slagvaardigheid hebben gemist. Als kind bewonderde ik Feyenoord, vooral het lied ‘Geen woorden maar daden’ sprak me aan. Ik vind dat er altijd iets moet gebeuren.”

Droogzwemmen

Kortmann werd in 1950 in Weert geboren, in een katholiek gezin met zes kinderen. “Ik was typisch een kind van de jaren zestig: overal tegen.” Zijn tegendraadse karakter zorgde voor een opvallende studiekeuze. “Mijn ouders hadden allebei rechten in Nijmegen gestudeerd. Mijn oudste broer ook en mijn oudste zus studeerde Italiaans in Nijmegen. Daarom wilde ik niet naar Nijmegen en géén rechten doen. Dus werd het geneeskunde in Groningen.” Dat viel tegen. “Ik moest ontzettend veel uit mijn hoofd leren en vond dat er weinig werd nagedacht. Ik heb het jaar afgemaakt en ben toen alsnog rechten gaan studeren. Dat was een feest. Ik genoot van de

discussies en het intellectuele spel.” Kortmann snelde door de stof en studeerde in vier jaar af. “Niet dat ik alleen maar studeerde, hoor. Ik heb in het bestuur van studentenvereniging Albertus Magnus gezeten, ben student-assistent geweest en redactielid van Ars Aequi.”

Na zijn afstuderen koos Kortmann bewust voor een promotietraject. “Hoogleraar Wim van der Grinten zei eens: de rechtenopleiding heeft een propedeutisch karakter. Daarmee bedoelde hij dat je na vier jaar de elementaire beginselen kent, maar - zoals ze in Brabant zeggen - nog ‘veul’ moet leren.” Na zijn promotie ging hij aan de slag als advocaat, óók een bewuste keuze. “De universiteit is een soort droogzwemmen. Pas als je in het water springt, weet je of je de zwemslagen goed geleerd hebt. Ik adviseer mensen die een wetenschappelijke carrière ambiëren altijd om een tijdlang in de praktijk rond te neuzen.”

Eind 1983 vroeg de faculteit Kortmann om Van der Grinten op te volgen als hoogleraar Burgerlijk recht. Kortmann aarzelde. “De advocatuur was ongelooflijk leuk. Ik was inmiddels partner, had een mooie praktijk en betwijfelde of ik voldoende praktijkervaring had opgedaan. Bovendien was Van der Grinten een icoon. Om als jong broekie op zijn leerstoel te gaan zitten, was riskant.” Toch zei Kortmann ja. “Risico’s nemen zit een beetje in mijn aard. Daarnaast was ik gevoelig voor de warmte waarmee de faculteit me probeerde binnen te halen.”

Familiegevoel

De rechtenfaculteit van toen is nauwelijks te vergelijken met die van tegenwoordig. Er hing een behoudende sfeer, de hoogleraren maakten de dienst uit. Zij waren nog gering in aantal en het waren bijna allemaal mannen. De onderlinge vriendschap was groot. “Er is nog steeds een familiegevoel, maar de familie is inmiddels zo groot dat je niet iedereen meer kent.”

Onderwijs en onderzoek zijn sindsdien ingrijpend veranderd. Kortmann wijst op het post-initieel onderwijs. Hij is vanaf 1985 intensief betrokken geweest bij het Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs (CPO). Dat organiseert klassieke PAO-

cursussen, maar ook beroepsopleidingen voor advocaten, notarissen en bedrijfsjuristen. “Het centrum heeft een uitstekende reputatie. Ik vind nog steeds dat we de beste juridische faculteit van Nederland hebben en haar goede imago is in belangrijke mate te danken aan de activiteiten van het CPO.”

Wat betreft het onderzoek ziet Kortmann de oprichting van het inmiddels toonaangevende Onderzoekcentrum Onderneming & Recht (OO&R) als een mijlpaal. “Tot dan toe deed iedereen individueel onderzoek en ontbrak vaak samenhang. Het bijzondere van het OO&R is dat we niet met andere juridische faculteiten samenwerken, maar met grote advocaten- en notariskantoren en bedrijven. Veel goede juristen werken namelijk in de praktijk. Bovendien bereiken nieuwe ontwikkelingen meestal eerder de praktijk dan de universiteit.”

Alleseter

Kortmann is de afgelopen decennia niet alleen hoogleraar geweest, maar ook faculteitsdecaan (1998-2001) en rector magnificus (2007-2014). “Ik ben een beetje een alleseter. Ik was decaan in een tijd dat het aantal rechtenstudenten terugliep, wat ook financiële gevolgen had.

“Het rectoraat heeft me veel gebracht”

We hebben het tij kunnen keren en daarom kijk ik met voldoening op die periode terug. Ik kon het decanaat bovendien vrij makkelijk combineren met mijn hoogleraarschap.” Het rectoraat was een ander verhaal. “Van tevoren had ik gezegd: ik doe het vier jaar. Maar het werden er zevenenhalf. Ik heb daarna hard moeten studeren om weer met de jongelui mee te kunnen. Maar het rectoraat heeft me veel gebracht. Ik heb mijn ogen uitgekeken bij alle onderzoeksinstituten, veel interessante mensen ontmoet en twee lustra mogen organiseren.”

Tijdens vrijwel zijn hele wetenschappelijke carrière was Bas’ oudste broer Tijn ook hoogleraar, tot diens overlijden begin vorig jaar. “We deden van jongs af aan veel samen – skiën in het hooggebergte, zeilen – en hij was een

groot voorbeeld. Op de faculteit werd soms gezegd: om die Kortmannen kun je niet heen, maar ik geloof niet dat wij hinderlijk samenspanden. Natuurlijk hadden we veel contact. Tijdens mijn rectoraat bestookte hij me soms met e-mails als: ‘Hoe heeft het college van bestuur dit nou weer kunnen doen?’. Maar dat was altijd in dikke vriendschap. Ik liet hem al mijn belangrijke toespraken van tevoren lezen. Dan schreef hij in de kantlijn, in een prachtig handschrift, opmerkingen als: ‘Wel een beetje saai, zou je hier niet een grap invoegen?’ Soms had hij die grap er zelf al bijgezet. Hij was behoudender dan ik, meer de klassieke hoogleraar, die zijn onderzoek alleen deed. Een heel wijs man. Én een goede zeiler.”

Circusdirecteur

Uit een loopbaan van bijna 35 jaar is het moeilijk afzonderlijke hoogtepunten te kiezen. Maar over één hoeft Kortmann niet lang na te denken: “Het feit dat we Angela Merkel in 2013 een eredoctoraat hebben verleend. Ik heb grote bewondering voor haar als persoon en voor de manier waarop ze met de vluchtelingenproblematiek omgaat. Het is een taak van de samenleving en ook van deze bijzondere universiteit om barmhartigheid te tonen en vluchtelingen op te vangen. In Nederland mogen we best wat gastvrijer zijn.” Merkel kreeg het eredoctoraat mede vanwege haar steun aan de wetenschap. “Ook daar kunnen wij in Nederland wat van leren. Ik zou meer geld voor met name het fundamentele onderzoek willen en minder overheidsbemoeienis.”

Kortmann geeft op 29 september een afscheidscollege, maar zal nog niet uit beeld verdwijnen. Hij blijft nog promovendi begeleiden, wat onderzoek doen en beperkt onderwijs geven. “Maar ik wil ook meer tijd doorbrengen in mijn moestuin, op mijn zeilboot en op onze boerderij in Bretagne.” Heeft hij nog een afscheidsadvies voor de faculteit? “Bij mijn afscheid als rector heb ik gezegd: ik voelde me een soort circusdirecteur. De artiesten zijn de wetenschappers en de studenten het publiek. De bestuurders zijn er alleen om hen te faciliteren. Probeer dus het bestuur zo eenvoudig mogelijk te houden en heb vertrouwen in de wetenschappers, want zij moeten het doen.”

Ongewenste investeerders kunnen vitale infrastructuur kwetsbaar maken

De vitale infrastructuur in Nederland is over het algemeen goed beschermd tegen ongewenste (buitenlandse) investeerders, maar er zijn kwetsbaarheden. Dit betreft de sectoren ICT/Telecom, Openbaar bestuur (digitale overheid) en Defensie. Dit staat in het WODC-rapport 'Vitale vennootschappen in veilige handen', geschreven onder leiding van hoogleraar Ondernemingsrecht Claartje Bulten en hoogleraar Financiële markten vanwege VEB Bas de Jong.

Een 'vitale vennootschap' is een bedrijf dat van belang is voor de nationale veiligheid, bijvoorbeeld door de goederen of de diensten die ze levert. Zodra een aandeelhouder van een vitale vennootschap een bestuurder kan benoemen, ontstaat een belangrijk risico voor de nationale veiligheid.

De onderzoeksvraag van het rapport luidde: hoe biedt aandeelhouderschap in een Nederlandse vitale vennootschap toegang tot informatie en invloed op beslissingen, en op welke wijze kan dit gevolgen hebben voor de nationale veiligheid? In het rapport

staat onder meer een analyse van de rechten die aandeelhouders hebben, en welke risico's hieraan kleven voor de nationale veiligheid.

Aanbevelingen

Hoe dient de overheid te toetsen of een (buitenlandse) aandeelhouder in een vitale vennootschap ongewenst is? Het rapport bevat daarvoor enkele aanbevelingen. De onderzoekers pleiten voor een sectorspecifiek publiekrechtelijk instrumentarium met een toetsingsmoment vooraf. Op grond van het Europese recht zijn naast de nationale veiligheid ook de openbare orde of dwingende

redenen van algemeen belang mogelijke toetsingsgronden. Concrete definities van vitale vennootschappen en de aan toetsing onderworpen investeerders zijn geboden. Ten slotte geldt dat vitale vennootschappen niet in veilige handen zijn met enkel wetgeving inzake aandeelhouderschap. Al dan niet al bestaande regels over faillissement, activiteiten, samenwerkingsverbanden, (des)investeringsbeslissingen en financieel beheer zijn evenzeer van belang.

Het rapport is opgenomen in de Serie vanwege het Van der Heijden Instituut, deel 142.

onderzoek

Promoties

De kennis van een rechtspersoon

Wat weet een rechtspersoon? Veel regels in het burgerlijk recht verbinden een gevolg aan de aanwezigheid van kennis bij een van de partijen. Maar een rechtspersoon (zoals een BV of een stichting) heeft geen hersens en kennis van een rechtspersoon is daarom altijd kennis van een ander die aan de rechtspersoon wordt toegerekend. **Branda Katan** analyseerde wat dit 'toerekenen van kennis' nu eigenlijk inhoudt. Zij behandelt vragen zoals: kan een rechtspersoon als wetend worden bestempeld wanneer de betrokken medewerker van niets wist, maar een collega elders in de organisatie wel? Geldt de privé-kennis van de betrokken medewerker ook als kennis van de rechtspersoon? Katan promoveerde *cum laude* op dit onderzoek.

Het schuldige geheugen? Een onderzoek naar het gebruik van hersenonderzoek als opsporingsmethode in het licht van eisen van instrumentaliteit en rechtsbescherming

Een tot nu toe relatief onbekende opsporingsmethode is (neuro)geheugendetectie. Daarbij wordt het geheugen van de verdachte onderzocht op de aanwezigheid van daderkennis. Wat is voor politie en justitie mooier dan de hersenen, het geheugen van de verdachte te kunnen onderzoeken? Daar staat tegenover dat de verdachte het recht heeft om te zwijgen. Hij heeft het recht om niet te worden gedwongen mee te werken aan zijn eigen veroordeling, en het recht op respect voor menselijke waardigheid en privacy. **Dave van Toor** onderzocht hoe deze mensenrechten zich verhouden tot verplicht hersenonderzoek in strafzaken en hij kwam tot de conclusie dat (neuro)geheugendetectie ontoelaatbaar is.

De civielrechtelijke zorgplicht van de beleggingsdienstverlener jegens de niet-particuliere cliënt

Waren het vroeger vooral particuliere beleggers die de mist in gingen met beleggen, de afgelopen jaren hebben ook

het MKB en (semi-)publieke instellingen – zoals woningcorporaties – veel geld verloren door beleggingen. Er was onduidelijkheid. Hoe zit het nu met een MKB'er die derivaten heeft afgesloten? In hoeverre is de vergaande mate van zorg die beleggingsdienstverleners bij particuliere beleggers moeten naleven van overeenkomstige toepassing bij niet-particuliere beleggers? **Ilse Janssen** betoogt in haar proefschrift dat óók bij niet-particuliere beleggers op beleggingsdienstverleners een mate van zorg rust.

Oratie

The 'why' and 'how' of secured transactions law reform: here, there or everywhere?

Op maandag 12 juni vond de oratie plaats van hoogleraar International Commercial Law **Louise Gullifer**. Het betreft een van de wisselleerstoelen van het Onderzoekcentrum Onderneming & Recht (OO&R). Louise Gullifer is hoogleraar Commercial Law aan Oxford University en directeur van het Commercial Law Centre van Harris Manchester College. Haar onderzoek richt zich grotendeels op commercial law en corporate finance en heeft een internationale, rechtsvergelijkende en praktische invalshoek.

Prijzen, benoemingen en prestaties

Twee dissertatieprijzen voor Eric Boot

Voor zijn proefschrift *Human Duties and the Limits of Human Rights Discourse* won **Eric Boot** zowel de dissertatieprijs van de Stichting Praemium Erasmianum als de dissertatieprijs van de Vereniging voor Wijsbegeerte van het Recht (VWR). De Stichting Praemium Erasmianum kent jaarlijks vijf Dissertatieprijzen toe aan jonge academici vanuit Geesteswetenschappen, Sociale Wetenschappen en Rechtsgeleerdheid die een proefschrift hebben afgeleverd van bijzonder hoge kwaliteit. De VWR-dissertatieprijs wordt eens in de twee jaar toegekend aan het beste proefschrift op het terrein van de rechtstheorie

in Nederland en België. Na het *cum laude* afronden van zijn promotie in het najaar van 2015, ging Boot aan de slag bij het Instituut voor Wijsbegeerte van de Universiteit Leiden.

Iris Sportel ontvangt Veni-beurs NWO

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) heeft aan 154 pas gepromoveerde onderzoekers een Veni-beurs toegekend. Ook onderzoekster Iris Sportel van het Centrum voor Migratierecht (CMR) ontving een NWO-subsidie voor haar onderzoek. Veertien onderzoekers van de Radboud Universiteit en het Radboudumc kregen een Veni-subsidie van NWO. Het gaat om bedragen van maximaal 250.000 euro waarmee veelbelovende jonge wetenschappers gedurende drie jaar hun eigen ideeën verder kunnen ontwikkelen. 1.127 onderzoekers dienden bij NWO een aanvraag in voor een Veni-financiering. Deze aanvragen werden door middel van peer review beoordeeld door externe deskundigen uit de betreffende vakgebieden. Het onderzoeksproject van **Iris Sportel** richt zich op representaties van religie, cultuur en etniciteit in procedures over kinderen, en onderzoekt welke rol claims van ouders en aannames van professionals daarbij spelen. Na een periode van twee jaar aan het Lichtenberg-Kolleg, University of Göttingen, komt Iris Sportel terug naar Nijmegen om haar onderzoek uit te voeren binnen het CMR.

Nieuws

OO&R-dissertaties nu vrij digitaal beschikbaar

Alle Nijmeegse proefschriften die zijn opgenomen in de Serie Onderneming en Recht (en die meer dan een jaar geleden zijn verschenen), zijn vanaf nu vrij beschikbaar in digitale vorm. Vanaf 2010 kwamen dissertaties één jaar na verschijning al automatisch *open access* ter beschikking. Vanaf nu zijn ook de proefschriften gepubliceerd in de periode 1994-2010 daaraan toegevoegd.

In de komende periode verzorgt het CPO (Centrum voor Post-academisch Juridisch Onderwijs) onder meer de volgende cursussen:

Heeft u uw kortingscode t.w.v. 1 PO-punt al verzilverd?

Het CPO heeft een kortingsactie voor alumni: u krijgt een kortingscode voor een uur gratis onderwijs. Voor een cursus van 6 PO-punten betaalt u bijvoorbeeld € 529,- i.p.v. € 635,-, en voor een cursus van 12 PO-punten betaalt u € 976,- i.p.v. € 1.065,-. U kunt deze kortingscode dit jaar eenmaal gebruiken. Wilt u gebruik maken van dit aanbod? U kunt bij uw aanmelding voor een cursus de kortingscode 'alumniz017' invullen.

Senior Legal Counsel Academy in najaar van start

In september gaat de Senior Legal Counsel Academy (SLCA) van start. Deze opleiding is speciaal ontwikkeld voor ervaren bedrijfsjuristen die willen doorgroeien naar een strategische positie binnen de organisatie. De SLCA helpt om de brug te slaan van de functie van juridisch professional naar de positie van 'trusted advisor'. De opleiding bestaat uit 5 bijeenkomsten, verspreid over 4 maanden, en is bestemd voor senior bedrijfsjuristen met minimaal 10 jaar relevante werkervaring. De deelnemers werken in kleine groepen en aan de hand van concrete casuïstiek. Het CPO, het Nederlands Genootschap van Bedrijfsjuristen (NGB) en Dialogue bieden de SLCA gezamenlijk aan. Meer informatie vindt u op www.seniorlegalcounselacademy.nl

Cursus in Warschau over nieuwste ontwikkelingen in het insolventierecht

Voorafgaand aan het INSOL Europe annual congress, dat dit jaar plaatsvindt in Warschau van 5 tot en met 7 oktober, organiseert het CPO de cursus Actualiteiten insolventierecht in rechtsvergelijkend perspectief. De cursus is samengesteld door hoogleraar Burgerlijk recht Michael Veder en hoogleraar Financiering, zekerheden en insolventierecht Jako van Hees. Dit jaar zal Reinhard Bork, hoogleraar aan de universiteit Hamburg en expert op het terrein van het Duitse insolventierecht, een inleiding verzorgen over recente ontwikkelingen in het Duitse insolventierecht, waaronder de nieuwe bepalingen inzake de faillissementspauliana, het nieuwe regime voor groepsinsolventies en de Duitse reactie op het recente richtlijnvoorstel inzake preventieve herstructureringsmaatregelen. Vervolgens behandelt Emile Schmieman (Europese Commissie) de actualiteiten met betrekking tot het wetsvoorstel WCO II. Reinout Vriesendorp (hoogleraar Insolventierecht aan de Universiteit Leiden en partner De Brauw) sluit af met een overzicht van de overige actualiteiten op het gebied van het insolventierecht. Na afloop van de cursus kunnen de deelnemers aansluiten bij de *opening drinks* van het INSOL Europe congress.

Duits voor juristen	5 oktober	Nijmegen	€ 403,-	6 PO
Actualiteiten insolventierecht in rechtsvergelijkend perspectief	5 oktober	Warschau	€ 695,-	6 PO
Arbeidsrecht verdiept	5 en 12 oktober	Utrecht	€ 1.100,-	12 PO
Beginselen conflictantering	5 oktober en 15 november	Nijmegen	€ 795,-	8 PO
Tuchtrect voor het notariaat	10 oktober	Utrecht	€ 595,-	5 PO
«JOR» Actueel Insolventie, financiering en zekerheden	12 oktober	Amsterdam	€ 699,95	4 PO
OO&R Congres 'Herijking Faillissementsrecht: een tussenbalans'	30 oktober	Utrecht	€ 195,-	6 PO
Contracteren in het Engels: how to avoid legal bloomers and stone-coal English	31 oktober en 8 november	Utrecht	€ 1.065,-	12 PO
Procederen in civiel appèl	2 november	Arnhem	€ 635,-	6 PO
9th Transnational Commercial Law Teachers' Meeting	2 en 3 november	Nijmegen	Gratis	n.v.t.
Aansprakelijkheid in de financiële sector - recente ontwikkelingen	2 en 9 november	Amsterdam	€ 1.065,-	12 PO
Masterclass Decision Analysis in Litigation: Procederen of schikken?	3 november	Oegstgeest	€ 635,-	6 PO
Nationaal Arbeidsrecht Congres	3 en 4 november	Noordwijk	€ 795,-	7 PO
Actualiteiten Burgerlijk procesrecht	6 november	Arnhem	€ 545,-	4 PO
Financiële beslissingen in faillissementen & het Standaard Financieel Verslag	7 november	Utrecht	€ 960,-	8 PO
Contracten maken in de praktijk	7 november	Nijmegen	€ 775,-	8 PO
Global class actions and investors' litigation	9 november	Amsterdam	€ 545,-	4 PO
Kabel- en leidingendag	9 november	Nijmegen	€ 400,-	5 PO
Webinar Actualiteiten Bestuursrecht	9 november		€ 69,-	1 PO

Meer informatie en inschrijven: www.cpo.nl

Van der Heijden-congres 'Toezicht'	10 en 11 november	Nijmegen	€ 495,-	8 PO
Sicherheiten und Finanzierung	14 november	Nijmegen	€ 450,-	4 PO
Verdieping jaarrekeningenlezen voor juristen	14 november	Amsterdam	€ 635,-	6 PO
Insolventierecht verdiept	14 en 15 november	Zeist	€ 1.340,-	16 PO
Actualiteiten Financieel toezichtrecht	15 en 22 november	Amsterdam	€ 1.065,-	12 PO
Bestuurdersaansprakelijkheid vanuit financieel-juridisch perspectief	16 november	Amsterdam	€ 635,-	6 PO
Duits civiel recht voor de commerciële praktijk: effectief grensoverschrijdend adviseren	16 november	Nijmegen	€ 635,-	6 PO
Sachenrecht und gesicherte Transaktionen & Vertrags- und Vertriebsrecht	16 en 17 november	Brussel	€ 572,-	12 PO
Internationaal procederen	17 november	Utrecht	€ 590,-	5 PO
Stelplicht en bewijslast	21 november	Arnhem	€ 545,-	4 PO
Aansprakelijkheids- en Verzekeringsrecht	21 en 28 november	Nijmegen	€ 1.065,-	12 PO
Bestuursrecht verdiept	21 en 28 november en 12 december	Nijmegen	€ 1.365,-	18 PO
«JOR» Actueel Ondernemingsrecht	23 november	Amsterdam	€ 699,95	4 PO
De doorwerking van Unierecht in de privaatrechtelijke rechtspraktijk, deel I: doorwerking in het contractenrecht	24 november	Utrecht	€ 635,-	6 PO
Zekerheidsrechten verdiept	27 en 28 november	Nijmegen	€ 1.340,-	16 PO
Concern, financiering en aansprakelijkheid	28 november	Amsterdam	€ 635,-	6 PO
Actualiteiten Verbintenissenrecht	30 november	Nijmegen	€ 545,-	4 PO
Aktuelle Rechtsprechung zum Handelsvertreter- und Vertriebsrecht	Medio december	Nijmegen	€ 450,-	4 PO

De doorwerking van Unierecht in de privaatrechtelijke rechtspraktijk, deel II: aansprakelijkheidsrecht en het financiële recht	1 december	Utrecht	€ 635,-	6 PO
Effectief in kort geding	7 december	Utrecht	€ 545,-	4 PO
Financiële herstructurering	7 december	Amsterdam	€ 635,-	6 PO
Geschillen in het Vennootschapsrecht	7 en 14 december	Amsterdam	€ 1.065,-	12 PO
«JOR» Actueel Effectenrecht	12 december	Amsterdam	€ 699,95	4 PO
Onroerend goed en faillissement	12 december	Amsterdam	€ 635,-	6 PO
Actualiteiten Intellectueel Eigendom	13 december	Nijmegen	€ 635,-	6 PO
Beslag- en executierecht	14 december	Utrecht	€ 635,-	6 PO

In 4 dagen volledig op de hoogte van regelgeving, handhaving, bestuursprocesrecht en juridische kwaliteitszorg

Op 20 november gaat in Utrecht de BGJ-cluster II: 'Regelgeving, handhaving, bestuursprocesrecht en juridische kwaliteitszorg' van start. De cluster maakt onderdeel uit van de Beroepsopleiding Gemeenteturisten en is dit najaar afzonderlijk te volgen. Deelnemers krijgen alle essentiële informatie over regelgeving, handhaving, bestuursprocesrecht en juridische kwaliteitszorg. Juristen krijgen namelijk steeds vaker te maken met deze aandachtsgebieden. Zo hebben burgemeesters meer bevoegdheden gekregen door de toegenomen aandacht voor veiligheid en overlastbestrijding, en het is lang niet altijd duidelijk tot hoever een burgemeester mag gaan. De cluster duurt 4 dagen en is bedoeld voor juristen werkzaam bij decentrale overheden (gemeenten, omgevingsdiensten, provincies en waterschappen). Kijk op www.gemeenteturist.nl onder 'De Beroepsopleiding' voor meer informatie.

Ward Möhlmann

“Er zijn veel advocatenkantoren, maar er is slechts één Europese Commissie”

Hij is een van de twee Nederlanders in de Brexit-taskforce van de Europese Commissie. Ward Möhlmann studeerde en promoveerde aan de rechtenfaculteit in Nijmegen. Nu is hij als *policy officer* verantwoordelijk voor de onderhandelingen over een *orderly withdrawal* van en de toekomstige verhoudingen met het Verenigd Koninkrijk. “Een prachtige functie die een uniek perspectief biedt op de Europese Unie en in het bijzonder de financiële sector.”

“Deze situatie is helemaal nieuw”, zegt Möhlmann. “Nooit eerder heeft een lidstaat de Europese Unie verlaten. De unie heeft de Brexit natuurlijk nooit gewild. Maar nu kijken we in alle objectiviteit hoe we het Britse besluit zo goed mogelijk kunnen afwickelen.”

Twintig jaar geleden kwam Möhlmann vanuit de Achterhoek naar Nijmegen om rechten te studeren, “vooral vanwege het brede karakter,

de maatschappelijke relevantie en de praktische aard van die studie”. Als student koos Möhlmann in zijn laatste jaar “een nogal bijzonder vakkenpakket”, met ondernemingsrecht, personen- en familierecht, staatsrecht en geschiedenis van het canonieke recht. “Dat laatste vak was misschien niet heel praktisch, maar wel zeer interessant. Ik zat bij de katholieke studentenvereniging Titus Brandsma en verschillende verenigingsleden waren erg enthousiast over

dat vak. Ik heb het gekozen en vond het heel mooi, omdat het een goed inzicht gaf in de wortels van het recht en de verschillende samenlevingen waarin dat werd vormgegeven. We zaten er met slechts vier studenten. Voor dat vak heb ik ook mijn scriptie geschreven, over een concordaat tussen de Heilige Stoel en Napoleon, en de impact daarvan op de verhouding tussen kerk en staat.”

Boeltje gepakt

Toen Möhlmann in 2000 zijn bul ophaalde, wilde hij eigenlijk nog verder studeren of een tijd naar het buitenland gaan. “Maar ik kreeg een baan aangeboden als junior docent Staatsrecht. Ze zochten, denk ik, iemand met mijn profiel.” Möhlmann gaf niet alleen werkgroepen Staatsrecht, maar had ook tijd voor onderzoek. “Die heb ik gebruikt om te promoveren. Ik heb onderzoek gedaan naar de politieke instellingen van de Europese Unie.

bijvoorbeeld de Europese Commissie ambieerden. “Mijn vrouw moedigde me aan om met zo’n concours mee te doen. In verschillende rondes moest ik meerkeuzevragen beantwoorden, een opstel schrijven en een mondeling examen doen. Er waren nogal wat vragen over de

“Het is een heel mooie en verrijkende tijd geweest”

geschiedenis en instellingen van de EU. Dankzij mijn promotieonderzoek wist ik daar al veel van.” Möhlmann slaagde voor het examen en kreeg een baan bij de Europese Commissie aangeboden. “Waarom ik die baan accepteerde, terwijl ik het als advocaat toch naar mijn zin had? Het was een beetje avontuur, het lag in het verlengde van mijn promotie en daarnaast dacht ik: er zijn veel advocatenkantoren, maar er is slechts één Europese Commissie. Mijn vrouw en ik hebben ons boeltje gepakt, ons huis verkocht en zijn met ons dochttertje naar Brussel verhuisd. Ik dacht toen dat het voor hooguit vijf jaar zou zijn, maar tien jaar later zitten we er nog.”

Onderhandelingstechnieken

Bij de Europese Commissie werd hij *legal officer* en hield hij zich in het begin vooral bezig met (internationaal) aanbestedingsrecht en daarna met *corporate governance* en financiële diensten. Binnen de commissie is het gebruikelijk dat mensen na een aantal jaren van functie veranderen. “Toen ik in de zomer van 2016 een andere functie aangeboden kreeg, ben ik eens verder gaan praten en kwam deze baan bij de Brexit-taskforce ter sprake. Toen heb ik gesolliciteerd bij Michel Barnier [hoofd van de Brexit-onderhandelingen, red.]. Binnen twee weken was het geregeld.”

De taskforce bereidt de onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk voor en voert die ook. Möhlmann is binnen de taskforce verantwoordelijk voor het vakgebied financiële diensten en belastingen. “Het doel van de onderhandelingen is een *orderly withdrawal* van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Daarnaast kijken we hoe de verhouding in de toekomst moet worden. Nu kunnen banken, verzekeraars en investeringsmaatschappijen uit het Verenigd Koninkrijk hun diensten aanbieden in de hele unie, maar na Brexit houdt dat in principe op. Ik onderzoek bijvoorbeeld welke

markttoegang zulke partijen straks krijgen en wat de risico’s zijn van de uittreding van het Verenigd Koninkrijk. Ik voer veel gesprekken met stakeholders uit heel Europa, zoals lidstaten, centrale banken, toezichthouders en marktpartijen. Ook kijk ik hoe de unie de eigen wetgeving verder moet ontwikkelen om de risico’s onder controle te houden. Het is een prachtige functie die een uniek perspectief biedt op de financiële sector.”

Möhlmanns dagelijks werk is een combinatie van vergaderen, het bestuderen en maken van voorstellen en het overtuigen van anderen hoe Europa het best met de Brexit kan omgaan op zijn terreinen. “Voor buitenstaanders lijkt het wellicht of iedereen binnen de Europese Commissie precies hetzelfde denkt. Maar er zijn veel verschillende opvattingen, zoveel als er ambtenaren zijn. Dus wordt er op alle niveaus gediscussieerd en onderhandeld. Ik probeer te bepalen welke oplossing het gunstigst is vanuit ons perspectief en anderen daarvan te overtuigen. Dat vergt kennis en onderhandelingsstechnieken.”

Uitstekende basis

Hoewel Möhlmann als student nauwelijks Europees recht volgde, heeft hij nog altijd veel profijt van zijn studie. “Het is een uitstekende basis gebleken. Ik ben opgeleid als een echte jurist: ik heb goed leren analyseren, schrijven en - door het geven van werkgroepen - ook presenteren. Dankzij mijn proefschrift ben ik gewend de diepte in te gaan. Daarnaast heb ik geleerd om creatieve oplossingen te bedenken. Dat kan alleen als de basis goed op orde is en je precies weet waarover je het hebt.”

Möhlmann komt niet vaak meer in Nijmegen, maar voelt nog steeds “een sterke band” met de faculteit. “Het is een heel mooie en verrijkende tijd geweest, die de basis heeft gelegd voor wat daarna is gekomen. In Nijmegen heeft mijn vorming plaatsgevonden en is mijn loopbaan begonnen. Speciale herinneringen heb ik aan Tijn Kortmann, die mijn promotie begeleidde, en Chris Coppens, die de geschiedenis van het canonieke recht doceerde. Zij waren beiden een grote bron van inspiratie. Al met al ben ik zeer dankbaar voor de tijd die ik in Nijmegen heb doorgebracht.”

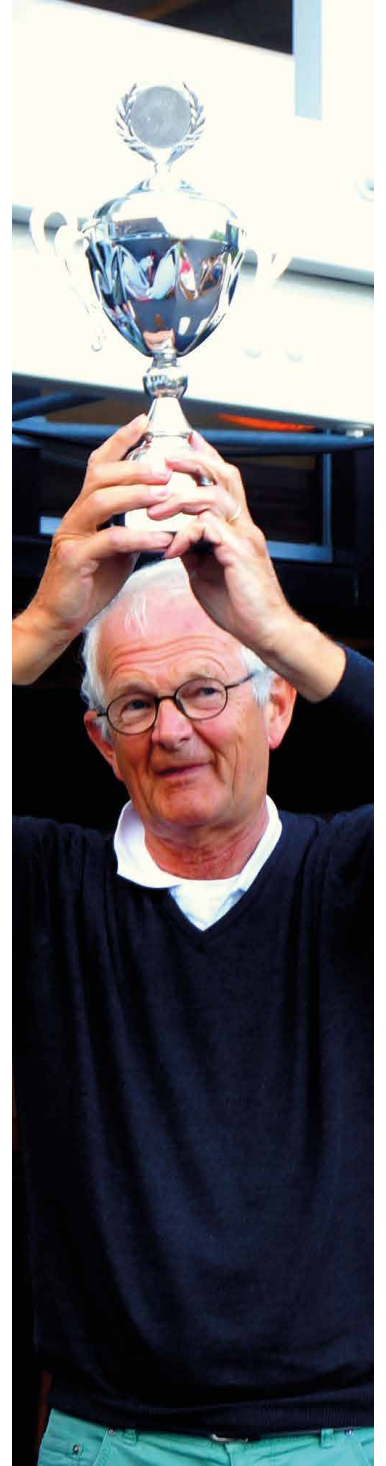
Daarbij heb ik gekeken welke gevolgen de verschillende Europese verdragen (onder andere die van Maastricht, Amsterdam en Nice) hebben gehad voor het regeringssysteem van de unie. Mijn conclusie was dat het regeringssysteem van de Europese Unie door de verschillende wijzigingen steeds meer is gaan lijken op het regeringssysteem van lidstaten als Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Anders gezegd: we werken in Europa steeds meer zoals thuis.”

Na zijn promotie in 2006 ging Möhlmann aan de slag bij het Utrechtse advocatenkantoor Wijn & Stael. “Na jaren van theorie wilde ik ook de praktijk leren kennen. Ik hield me onder andere bezig met arbitrages en aanbestedingsrecht. Dat beviel me uitstekend.”

Al voordat Möhlmann als advocaat aan de slag ging, waren er vergelijkende examens (‘concoursen’) voor mensen die een baan bij

Onderwijs-golfdag

Op 9 juni organiseerden de faculteit en het CPO voor de 10^e keer de onderwijs-golfdag. Het was een geslaagde en aangename dag met een groot aantal deelnemers.

Steun voor studenten

'Club van 2014-gift' voor 44 studenten

De faculteit wil haar studenten aanmoedigen om naar het buitenland te gaan. Daarom is de 'Club van 2014-gift' in het leven geroepen. Een gift van alumni voor studenten: elke student die naar het buitenland gaat, krijgt 201,40 euro. Hiermee kan hij of zij deels voorzien in extra studiekosten zoals de aanschaf van boeken. In het eerste semester van het academische jaar 2017-2018 gaan 44 studenten op uitwisseling naar een van de partnerfaculteiten, onder andere in Noorwegen, Zweden, Frankrijk, Canada, Taiwan en Zuid-Afrika. De studenten danken de alumni hartelijk voor hun donatie.

Excellente studenten naar Krakow

De faculteit wil uitgroeien tot een toonaangevend instituut in Nederland en Europa door zich te richten op twee speerpunten: internationalisering (met allure zichtbaar zijn in Europa) en excellentie. In het kader van excellentie wordt de meest getalenteerde en ambitieuze rechtenstudenten de kans geboden om naast hun reguliere opleiding een extra en uitdagend programma te volgen: **Law Extra**. Dit programma bestaat onder meer uit verdiepende vakken, uitdagend onderwijs in projecten, summer courses met topdocenten en juristen uit de praktijk en

studieperiodes in het buitenland. Van 3 tot en met 7 juli vond de summer course in Krakow plaats. Tijdens deze summer course werd voornamelijk stilgestaan bij het recht en de rechtsbeoefening tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tijdens een bezoek aan vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau dachten de studenten na over wat het betekent om jurist te zijn. De studenten sloten de summer course af met een essay over een spreuk van Hugo de Groot: *ubi iudicia deficiunt, incipit bellum*; gewoonlijk vertaald als: waar de rechterlijke oordelen ontbreken, begint de oorlog.

Hoogleraar Burgerlijk recht Carla Sieburgh is op 28 juni op Paleis Noordeinde door koning Willem-Alexander beëdigd tot raadsheer van de Hoge Raad der Nederlanden. Sieburgh is benoemd tot raadsheer in de Civiele Kamer van de Hoge Raad.

Speciaal voor alumni:

Exclusieve 'I love Law'- geschenken

Wilt u een mooi aandenken aan de faculteit hebben of geven? En ook nog een financiële bijdrage leveren aan projecten voor studenten? Dat kan met deze unieke I love Law-artikelen. De opbrengst komt geheel ten goede aan de Stichting Rechtenalumni Nijmegen, die onder andere studiebeurzen aan studenten ter beschikking stelt. In het I love Law-logo is het wapen van uw alma mater verwerkt.

Handdoek I love Law

Deze witte handdoek, 100 x 50 cm, is voorzien van het I love Law-embleem (boordinweving).
Prijs: 10 euro (incl. verzendkosten)

Theeglas I love Law

Het glas wordt gevuld met chocolaatjes (puur) met het I love Law-logo. Prijs: 5 euro, af te halen bij de faculteit

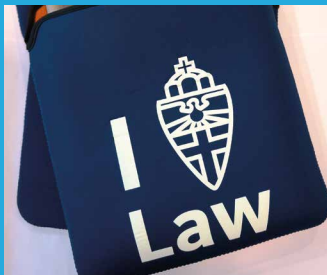
Koffiemok I love Law

De mok wordt gevuld met chocolaatjes (puur) met het I love Law-logo. Prijs: 5 euro, af te halen bij de faculteit

Shawl I love Law

Luxe gebreide acryl shawl met franjes aan uiteinden, voorzien van een geborduurd I love Law-embleem. Kleur: marineblauw
Prijs: 7,50 euro (incl. verzendkosten)

I love Law-laptop sleeve

Deze flexibele I love Law- laptop sleeve beschermt uw 17 inch notebook. De sleeve is gemaakt van donkerblauw Neopreen en is voorzien van een wit I love Law- logo. Prijs: 7,50 euro (incl. verzendkosten)

I love law-pennenset

De set bestaat uit een blauw schrijvende ballpoint en een vulpotlood, beide voorzien van een I love Law-gravure.
Prijs: 5 euro (incl. verzendkosten)

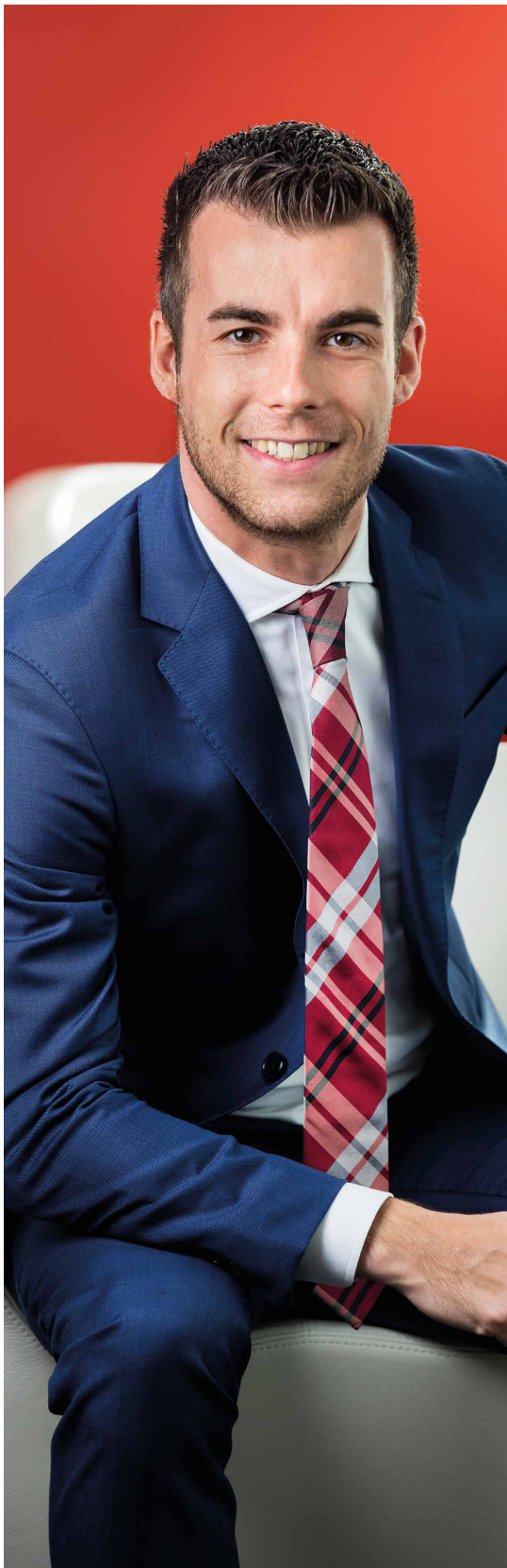
Nieuw: 'I love Law'-canvas tas

In het hele land wordt al koffie gedronken uit I love Law-mokken en geschreven met I love Law-pennen. Maar ook in het straatbeeld herken je inmiddels de Nijmeegse jurist, dankzij de I love Law-canvas tas. Het is een stevige tas (175 grams luxe katoen) met blokbodem waardoor er veel in meegenomen kan worden (afmetingen: 38x42x10 cm). De voorzijde is voorzien van het gekleurde 'I love Law'-logo en de achterzijde is voorzien van de tekst 'Trust me. I'm a lawyer'.
Prijs: 7,50 euro (inclusief verzendkosten) of 5 euro af te halen op de faculteit.

Bestellen? Stuur een e-mail naar alumni@jur.ru.nl o.v.v. uw postadres.

Dirkzwager

advocaten & notarissen

Terugblik

Dirkzwager staat in de top 15 van grootste advocaten- en notarissenkantoren van Nederland. Het is het grootste kantoor buiten de Randstad. Dirkzwager scoort ook hoog in de lijsten van meest populaire (juridische) werkgevers. Kennis maken en kennis delen, dat speelt een cruciale rol bij Dirkzwager. We blikken terug met alumnus Steef Verheijen. Over Law Extra, recruitment en de toekomst.

Verheijen: "Ik kwam in 2006 als student in Nijmegen. Bedrijfscommunicatie ging ik studeren aan de Faculteit der Letteren. Die studie vond ik hartstikke leuk en het ging me ook goed af. Ik had echter ook altijd al belangstelling voor rechten. Met name de maatschappelijke relevantie van het recht sprak me aan. Nadat ik uit nieuwsgierigheid een aantal colleges had gevolgd was ik verkocht. De rechtenpropedeuse behaalde ik in de avonduren naast het afronden van mijn bachelor en master Bedrijfscommunicatie. Na mijn afstuderen in 2010 aan de Faculteit der Letteren, heb ik in drie jaar de rechtenstudie afgemaakt. Mijn scriptie ging over werkgeversaansprakelijkheid."

Talent

Verheijen: "Mijn deelname aan het honours-programma Law Extra vond ik een hoogtepunt tijdens de rechtenstudie. Ik zat in de allereerste lichte. Vooral de summer courses in Rome en Krakau waren fantastisch. Dat had zeker ook te maken met de boeiende verhalen van prof. Corjo Jansen. Zijn enthousiasme werkt aanstekelijk. Ik zou beide summer courses zo willen overdoen. Overigens heb ik mijn beste vrienden aan mijn studietijd overgehouden. Toevallig werken vier van mijn jaargenoten uit het Law Extra-programma nu als advocaat bij Dirkzwager. Hen zie ik dus nog vrijwel dagelijks."

Switch

Verheijen: "Toen ik bijna was afgestudeerd bij rechten was ik op zoek naar een baan als advocaat. Ik wilde werken bij een groot kantoor waar mijn proactiviteit en ondernemerschap zouden worden gewaardeerd. En bij een kantoor waar ik snel eigen verantwoordelijkheid zou krijgen. Dirkzwager leek me een kantoor dat paste bij deze ambitie. En dat is ook gebeuren."

Bij Dirkzwager wordt echt gekeken naar ieders eigen leercurve en persoonlijke wensen. Zo zat ik al heel snel zelf met de klant om tafel en stond ik al gauw zelf in de rechtbank. Na mijn advocaat-stage ben ik advocaat-medewerker geworden. Halverwege dit jaar heb ik op eigen verzoek de switch gemaakt naar de afdeling P&O. Nu werk ik als corporate recruiter voor Dirkzwager. Ik had de behoefte om meer met mijn bedrijfscommunicatie-achtergrond te gaan doen. Netwerken, organiseren en verbinden geeft mij energie. En veel balletjes hoog houden. In mijn nieuwe functie heb ik trouwens veel profijt van mijn werkervaring als advocaat. Ik kan potentiële nieuwe collega's zelf vertellen hoe het is om als jurist bij ons kantoor te werken."

Cultuur

"Bij Dirkzwager vinden we zowel 'de inhoud' als 'de mens' belangrijk. We vragen kwaliteit van onze (toekomstige) collega's om hoogwaardige juridische dienstverlening aan onze klanten te kunnen bieden. Tegelijkertijd vinden we het belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn. Om echt aandacht voor elkaar te hebben. Qua cultuur heeft Dirkzwager trekken van een familiebedrijf: hard werken in een fijne sfeer. Daarom werk ik met veel plezier bij Dirkzwager."

Toekomst

Verheijen: "Steeds meer juridische informatie is online te vinden. Ik ben er dan ook van overtuigd dat de klant in de toekomst alleen nog voor complexe(re) zaken een advocaat zal inschakelen. Bij Dirkzwager spelen we op deze ontwikkelingen in. We delen veel kennis proactief en gratis met onze klanten. We schrijven juridische blogs over actuele onderwerpen en geven lezingen en workshops. Verder voorzie ik dat specialisatie steeds belangrijker wordt. Als een klant een advocaat nodig heeft wil hij dé specialist hebben. Bij Dirkzwager specialiseert iedere advocaat zich daarom vanaf de start van zijn carrière in een bepaald rechtsgebied. Voor studenten is het daarom goed om tegen het einde van de studie na te gaan bij welk rechtsgebied hun passie ligt."

Aan de juristen van de toekomst wil ik vooral meegeven dat het belangrijk is om je hart te volgen bij het maken van belangrijke keuzes, zoals het kiezen van je eerste baan na de studie. Vaak voel je wel aan of een bepaalde organisatie bij je past of niet. Laat die intuïtie spreken en ga niet (bijvoorbeeld vanwege salaris of aanzien) iets doen waarvan je op voorhand eigenlijk al weet dat het niet bij je past."